

Effective factors on receiving citations in Clarivate Analytics Database from the Perspectives of specialists in the field of knowledge and information science: A Delphi study

Faramarz Soheili^{1*}, Ali Akbar Khasseh², Mozhgan Sadeghi³

1. Associate Professor, Department of Library and Information Science, Payame Noor University, Tehran, Iran

2. Associate Professor, Department of Library and Information Science, Payame Noor University, Tehran, Iran

3. M.A. in Scientometrics, Librarian of Iranian Public Libraries, Payame Noor University,

Article Info.

Received: 2023/05/20

Accepted: 2023/01/11

Abstract

Background and Objectives: In this research, the factors affecting the number of citations to the articles indexed in the Clarivate Analytics have been identified from the perspective of Library and Information Science specialists.

Methodology: The method of the present study is Delphi. By conducting a content analysis of the texts, the components affecting the number of citations have been extracted, and a questionnaire has been designed based on these components. The mentioned components include characteristics of the subject area, journal characteristics, article characteristics, author characteristics, and keyword characteristics. In total, 84 sub-components were extracted. The reliability of the questionnaire was determined through Cronbach's alpha 0.711, and the relevant experts confirmed its validity. The factors were sent in the form of a questionnaire for experts to the members of the first round of the Delphi panel to determine the priority of the factors influencing the receipt of citations. In two round trips, the components were finalized. The research population consisted of Iran's Library and Information Science specialists; 30 people in the first round and 20 people in the second round participated in the research. In this research, the members of the Delphi panel were selected through non-probability sampling and with the purposeful sampling method, and the Delphi method was carried out at the national level.

Findings: The findings from the Delphi method led to the identification of 70 proposed sub-components under the five main components, including the characteristics of the subject area, journal, article, authors and keywords. To be more precise, the experts identified the following as influencing factors on the number of citations: 9 variables for the subject area component, 13 variables for the journal characteristics component, 21 variables for the article characteristics component, 16 variables for the author characteristics component,

and 11 variables for the keyword characteristics component.

Discussion: The results indicate that the variables of the publisher credibility, scope of fields and disciplines, credibility of the institution or university, the number of journals in that field, and the scientific productions of the department play a more important role in receiving citations from the experts' point of view. On the other hand, the variables of specialties and branches in that field, the number of self-citations in the country, the ratio of professors to the number of articles published in the scientific section, and the interdisciplinary nature of the field are effective in receiving citations from the point of view of experts, but in a lower rank compared to the variables mentioned earlier. In addition, credibility of journal publication dimensions, journal impact factor, the international publication of the journal and its Q index are among the variables that play a more important role in receiving citations, and this shows that researchers try to publish their articles in journals that have more visibility and receive more citations because publishing articles in these magazines increases the chance of seeing and reading them. Journal language, its publication type, journal specialization, regional focus in the articles, interdisciplinary journals, influence weight, number of previous journal citations, journal self-citation rate, journal publication sequence, article accessibility, type of access, articles with newer and more interesting topics, the validity of references used in the article, the publication date of the article, the currency of references, the readability of the abstract, the internationality of references, the number and variety of references, the presence of highly cited publications in the list of references, using the article as a reference in the definition of virtual groups in Wikipedia, type of article, type of methodology of the article, type of abstract, reputation of authors, presence in scientific social networks, having an online resume such as ORCID, creation of a link between the list of articles published by the author, H-index of authors, and the number of article authors who have already had a highly cited article on ISIHighlyCited.com has a stronger role in receiving citations from the perspective of subject experts. Moreover, according to the opinion of subject experts, the following factors affect receiving citations of Library and Information Science articles: Thematic relevance of the article, thematic popularity, number of keywords, growth of keywords, repetition of key phrases in the abstract of the article, repetition of keywords in the title of the article, key diversity (level of diversity in a set of keywords selected by the author), diversity and number of keywords used in the title or abstract, having different words in the keywords, the percentage of new keywords, using the subject-heading and thesaurus to select keywords (MESH, etc.). Finally, the following factors are among the features that, according to the Library and Information Science faculty members, are unrelated to receiving citations for articles. For this reason, they were removed in the first stage of Delphi: the length of the article, the length of the abstract, the name of countries in the title, the presence of time in the title, the type of titles, the use of figures and appendixes in the articles, the sample size of the article, the length of the article title, the presence of the name of a place in the title, articles with more notes, articles with punctuation marks in the title, the presence of acronyms and abbreviations, providing detailed contact information of authors, the number of authors, and the number of self-citations of authors.

Keywords: citation, received citation, citation rate, factors affecting the number of citations, clarivate analytics, library and information science

***Corresponding author:** Email: fsoheili@gmail.com

How to Cite: Soheili, F., Khasseh, A. A., & Sadeghi, M. (2023). Effective factors on receiving citations in Clarivate Analytics Database from the Perspectives of specialists in the field of knowledge and information science: A Delphi study. *Journal of Studies in Library and Information Science*, 15(4), 25-48.

فصلنامه

مطالعات کتابداری و علم اطلاعات. سال ۱۵، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۲

مقاله پژوهشی

عوامل مؤثر بر دریافت استناد در پایگاه کلاریویت آنالیتیکز از دیدگاه متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی: مطالعه‌ای دلفی

فرامرز سهیلی^{۱*}، علی اکبر خاصه^۲، مژگان صادقی^۳

۱. دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

۲. دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

۳. کارشناسی ارشد علم‌سنجی، کتابدار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، دانشگاه پیام‌نور، ایران

اطلاعات مقاله

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۸/۱۰

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۳۰

چکیده

هدف: در این پژوهش عوامل مؤثر بر دریافت استناد مقالات در پایگاه کلاریویت آنالیتیکز از دیدگاه متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی شناسایی شده است.

روش‌شناسی: روش پژوهش حاضر دلفی بوده که با استفاده از تحلیل محتوای متون، مؤلفه‌های تأثیرگذار بر دریافت استناد استخراج و بر اساس این مؤلفه‌ها پرسشنامه‌ای تهیه گردیده است. پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ ۰/۷۱۱ تعیین گردید و روایی پرسشنامه توسط متخصصان مربوطه تعیین شده است. جامعه‌ی پژوهش شامل متخصصان رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی ایران بود که ۳۰ نفر در دور اول و ۲۰ نفر در دور دوم در پژوهش مشارکت داشته‌اند.

یافته‌ها: یافته‌های به‌دست‌آمده با استفاده از روش دلفی به ارائه ۷۰ مؤلفه فرعی پیشنهاد شده تحت پنج مؤلفه‌های اصلی شامل: ویژگی‌های حوزه موضوعی، مجله، مقاله، نویسندگان و کلیدواژه‌ها انجامید. که ۹ متغیر زیرمجموعه مؤلفه حوزه موضوعی، ۱۳ متغیر زیرمجموعه مؤلفه ویژگی‌های مجله، ۲۱ متغیر از زیرمجموعه مؤلفه ویژگی‌های مقاله، ۱۶ متغیر از زیرمجموعه مؤلفه ویژگی‌های نویسندگان و ۱۱ متغیر از زیرمجموعه مؤلفه ویژگی‌های کلیدواژه از نظر متخصصان موضوعی تأثیرگذار بر دریافت استناد شناسایی شدند.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان می‌دهد که پژوهشگران در استناد به مقالات بیشتر به اعتبار ناشر، وسعت حوزه‌ها و رشته‌ها، اعتبار مؤسسه یا دانشگاه، تعداد مجلات علمی در آن رشته، اعتبار ابعاد انتشار مجله، ضریب تأثیر مجله، بین‌المللی بودن انتشار مجله و شاخص Q مجله، زبان مجله، شکل نشر و ارائه، تخصصی بودن مجله، دسترس‌پذیری مقاله، نوع دسترسی، مقالات با موضوعات جدیدتر و جذاب‌تر، اعتبار منابع و مأخذ در یک مقاله، تاریخ انتشار مقاله، شهرت نویسندگان، حضور در شبکه‌های اجتماعی علمی، ایجاد یک رزومه آنلاین مانند ORCID و ارتباط موضوعی مقاله، محبوبیت موضوعی، تعداد کلمات کلیدی و مانند آن اهمیت و توجه نشان می‌دهند.

کلیدواژه‌ها: استناد، استناد دریافتی، نرخ استناد، عوامل مؤثر بر دریافت استناد

*نویسنده مسئول

ایمیل: fsohieli@gmail.com

استناد به این مقاله: سهیلی، فرامرز، خاصه، علی اکبر، و صادقی، مژگان. (۱۴۰۲). عوامل مؤثر بر دریافت استناد در پایگاه کلاریویت آنالیتیکز از دیدگاه متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی: مطالعه‌ای دلفی. *مطالعات کتابداری و علم اطلاعات*، ۱۵(۴)، ۲۵-۴۸.

مقدمه

همان‌طور که می‌دانیم پژوهشگران برای نشان دادن پژوهش‌های مرتبط پیشین از استاد استفاده می‌کنند (Sahoo et al., 2020). استاد مقاله در حقیقت معیاری است که به‌وسیله آن ارزش و تأثیر مقاله بر زمینه‌های علمی سنجیده می‌شود (Cheek et al., 2006). به بیان دیگر، استنادها عامل اصلی تأثیر علمی یک مجله یا مقاله می‌باشند؛ بنابراین پژوهشگران به‌طور کلی قصد دارند مقاله‌هایی را منتشر کنند که استنادهای بیشتر و تأثیرات علمی بالایی داشته باشد، زیرا دریافت استاد بیشتر با پیشرفت حرفه آن‌ها همراه است (Falagas et al., 2013).

حری معتقد است که پژوهشگران حوزه‌های علمی، گره‌های شبکه جهانی علم به شمار می‌آیند که هر یک موضوع و جایگاه ویژه‌ای را در این شبکه به خود اختصاص می‌دهند. تعداد پیوندهایی که هر پژوهشگر با دیگر پژوهشگران آن شبکه برقرار می‌کند یا دیگران با او ایجاد می‌کنند، نشان‌دهنده میزان اتصال او به شبکه جهانی علم و مشارکت در علم جهانی است. این پیوند امروزه از طریق استفاده از آثار مکتوب دیگران در هر اثر علمی یا همان استنادها ارزیابی می‌شود (Horri, 1998). (Osare, 1998) بیان می‌کند که بنا به اظهار زمین به‌طور کلی مقاله علمی به‌تنهایی وجود ندارد بلکه ساخته‌وپرداخته متون آن موضوع است؛ یعنی یک مقاله علمی زمانی معتبر است که به آثار و متون آن موضوع استناد نماید و تعداد دفعات استناد به یک مقاله پژوهشی توسط مقاله‌های دیگر نشان‌دهنده تأثیر پژوهشی آن مقاله تلقی می‌شود.

استفاده از داده‌های استنادی برای ارزیابی پژوهش‌ها در سال‌های اخیر توجه زیادی را جلب کرده است (Moed, 2005) و در بسیاری اوقات، تأثیرگذاری یک مقاله را معمولاً بر اساس شاخص‌های تعیین می‌کنند که مبتنی بر تعداد استناد هستند (Cho, 2021)؛ به‌طوری‌که امروزه، شمارش تعداد استنادات یکی از روش‌های کمی اندازه‌گیری میزان تأثیرگذاری آثار پژوهشی است (Tang, et al., 2020). البته، اکثر مقالات به ندرت مورد استناد قرار می‌گیرند و از جانب دیگر، تنها تعداد بسیار کمی جزو مقالات پراستناد شناخته می‌شوند (Tahamtan et al., 2016).

با توجه به اهمیت استناد در نوشته‌های علمی و ارتباط آن با تأثیرگذاری پژوهش‌ها، تا کنون پژوهشگران زیادی از رشته‌های مختلف به واکاوی دلایل احتمالی استنادپذیری مقالات پرداخته‌اند؛ به همین دلیل، شناسایی عوامل تأثیرگذار به دریافت استناد مقالات، از دیرباز مورد توجه و علاقه پژوهشگران بوده است و به‌طور خلاصه، بر اساس نتایج پژوهش‌های پیشین، تقریباً همه جنبه‌های یک مقاله با استنادپذیری آن همبستگی دارد (Lund & Maurya, 2020).

با توجه به مطالب فوق، این پژوهش سعی بر آن دارد تا با شناسایی عوامل تأثیرگذار بر استناد مقالات حوزه کتابداری و علم اطلاعات در پایگاه کلاریویت آنالیتیکز از دیدگاه متخصصان، بینش مناسبی فراروی پژوهشگران علاقه‌مند به دریافت استناد قرار دهد تا با مدنظر قرار دادن عوامل تحت بررسی در این پژوهش، احتمال استنادپذیری آثار خود را ارتقاء دهند.

با این حال بررسی‌ها و جستجوهای صورت گرفته نشان داد که علیرغم اهمیت استناد مقالات در رتبه‌بندی نویسندگان و پژوهشگران، تاکنون پژوهش مشخصی بر عوامل مؤثر بر استنادهای دریافتی در حوزه کتابداری و علم اطلاعات انجام نگرفته است. از همین رو، اهمیت و ضرورت انجام پژوهش حاضر برای بررسی و شناسایی عوامل مؤثر در متون پژوهشی در استناد به تولیدات علمی حوزه کتابداری و علم اطلاعات و کشف رابطه میان آن‌ها و ارائه راهکارهای مناسب به پژوهشگران جهت دریافت استناد بیشتر مشخص می‌شود. بنابراین، هدف اصلی از انجام پژوهش حاضر تعیین عوامل مؤثر بر دریافت استناد مقالات علم اطلاعات و دانش‌شناسی از دیدگاه متخصصان رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی ایران است.

مبانی نظری

امروزه تمام یا بخشی از عملکرد علمی اعضای هیأت علمی و پژوهشگران بر اساس مقالاتی که منتشر می‌کنند و تعداد استنادهایی که مقاله‌های منتشر شده آن‌ها در مجلات علمی معتبر دریافت می‌کنند، مورد قضاوت و ارزیابی قرار می‌گیرد.

فرض بر این است که هر چه یک اثر علمی، استنادات بیشتری دریافت کنند، آن اثر دارای کیفیت علمی بالاتری است (Van Leeuwen et al., 2003). البته با وجود انتقاداتی که حول استفاده از استناد در ارزیابی پژوهش‌ها وجود دارد، اما این شاخص، همچنان به‌عنوان یکی از شاخص‌های اصلی ارزیابی پژوهش‌ها و پژوهشگران، مورد استفاده قرار می‌گیرد. با توجه به اهمیت استناد در ارزیابی پژوهش، علی‌رغم پیچیدگی ماهیت انگیزه‌های استناد، برخی عوامل و ویژگی‌های مقالات هستند که ارتباط آن‌ها با استناد در مطالعات گوناگون بررسی شده و مورد تأیید قرار گرفته است (Falagas et al., 2013; Feizabadi et al., 2017).

در بررسی‌های انجام‌گرفته مشخص شده است که عوامل متعددی بر میزان استنادهای دریافتی یک مقاله تأثیر دارد. آل ابراهیم و همکاران، سی‌وسه عامل مؤثر برای افزایش نرخ استناد را شناسایی کردند برخی از این مهم‌ترین این عوامل عبارت‌اند از: استفاده از یک نام یکسان به‌طور مداوم در طول مشاغل دانشگاهی، استفاده از یک وابستگی سازمانی استاندارد و نشانی دقیق و ارائه جزئیات دقیق تماس جهت ارتباط پژوهشگران با نویسنده اثر، داشتن صفحات وب حرفه‌ای و به‌روزرسانی سیاهه انتشارات خود، تکرار کلمات کلیدی در هنگام نوشتن چکیده مقاله، راحتی دانلود مقاله به صورت آنلاین، استفاده از مقاله به‌عنوان مرجع در ویکی‌پدیا، شروع به وبلاگ نویسی جهت بحث، اطلاع‌رسانی توصیف و ایجاد پیوند در مورد مقاله، پیوستن به شبکه‌های اجتماعی علمی، نوشتن مقالات مروری، افزایش تعداد نویسندگان همکار، افزایش منابع و مآخذ مقالات، چاپ در مقالات با ضریب تأثیر بالا، چاپ مقالات طولانی، انتشار مقالات با برندگان جایزه نوبل، انتشار مقاله در پایگاه‌های دسترسی باز، اجتناب از انتخاب عنوان سؤالی، همکاری با نویسندگان بین‌المللی، انتشار مقاله در یک مجله‌ای که منطبق با زمینه پژوهش پژوهشگر است و گستره وسیعی از رشته‌ها را پوشش می‌دهد و پیوند آخرین مقاله منتشرشده به امضای ایمیل خود (خود تبلیغی)، ایجاد یک رزومه آنلاین مانند ORCID یا Researcher ID و ایجاد یک پیوند بین فهرست مقالات منتشرشده توسط نویسندگان مورد استفاده (Ale Ebrahim et al., 2013).

در بررسی‌های انجام‌گرفته مشخص شده است که عوامل متعددی بر میزان استنادهای دریافتی یک مقاله تأثیر دارد. نتایج پژوهش (Nazarian et al., 2012) نشان داد که مقالات چند نویسنده در مقایسه با مقالات تک نویسنده استنادات بیشتری دریافت کرده‌اند از طرف دیگر حذف خوداستنادی به کاهش معنی‌دار میزان استناد به مقالات چند نویسنده و تک نویسنده منجر می‌شود. همچنین نتایج پژوهش (Feizabadi et al., 2017) نشان داد که بین دو متغیر کشورهای مشارکت‌کننده و تعداد منابع و مآخذ مقاله با تعداد استنادها رابطه معنی‌داری وجود داشت. نتایج پژوهش (Peters & van Raan, 1994) نشان داد که بین رتبه علمی، تعداد مراجع، زبان، شهرت مجله انتشارات، وزن نفوذ (Influence weight) (شاخص نارین نشریه (Narin's indicator of journal)) با تعداد استناد ارتباط مثبت وجود دارد و تعداد صفحات، تعداد نویسندگان و ملیت دانشمندان ارتباطی با تعداد استناد وجود ندارد. (Haslam et al., 2008) به این نتیجه رسیدند که بهره‌وری بالا (تعداد انتشارات گذشته) نویسنده اول، وجود یک همکار نویسنده با بهره‌وری بالاتر از نویسنده اول، اعتبار بالا مجله، صفحات بیشتر در مقاله، منابع بیشتر و تازگی ارجاعات باعث افزایش استنادات می‌باشند. (Jamali & Nikzad, 2011) به این نتیجه رسیدند که مقالات با عناوین سؤالی، بیشتر دانلود اما کمتر مورد استناد واقع می‌شوند و مقالات با عناوین کوتاه بیشتر دانلود و بیشتر مورد استناد واقع می‌شوند. (Bornmann et al., 2012) به این نتیجه رسیدند که زبان مجله چاپ‌شده، فیلد شیمیایی و شهرت نویسندگان همبستگی مثبت و معنی‌داری دارد؛ اما بین تعداد استناد و تعداد نویسندگان ارتباط معناداری مشاهده نشد. (Jabbour et al., 2013) در پژوهشی نشان دادند که چهار عامل اعتبار نویسنده و شبکه پژوهش، اعتبار ابعاد انتشار و نمایه‌سازی، قابلیت دسترسی و ویژگی‌های کیفیت مقاله و ماهیت بین‌المللی ارتباطات و محدوده مطالعه ممکن است بر استناد مقاله تأثیرگذار باشد. (Didegah & Thelwall, 2013b) و (Didegah & Thelwall, 2013a) در پژوهش‌های خود به این نتیجه رسیدند که ضریب تأثیر مجله، تعداد ارجاعات، بین‌المللی بودن ارجاعات و تعداد مؤسسات وابسته به مقاله و طول چکیده باعث افزایش استناد به مقالات می‌شود و تعداد نویسندگان، تعداد کلیدواژه، طول عنوان و طول

مقاله تأثیر کمی بر استناد داشته است. نتایج Rostami et al. (2014) نشان داد که مقالات با عنوان ترکیبی و مقالات با کلمات مختلف در کلمات کلیدی تعداد بیشتری از استنادها را داشتند و تعداد استنادها با تعداد واژگان در عنوان ارتباط ندارد. (2015) Antoniou et al. به این نتیجه رسیدند که طراحی مطالعه، مطالعات طراحی گزارش در عنوان، مقالات طولانی و مطالعاتی با تعداد زیاد مراجع با نرخ استناد بالاتر مرتبط است. (2015) Onodera & Yoshikane نشان دادند که شاخص پرایس (Price index) و تعداد مراجع از عوامل تأثیرگذار بر استناد است و تعداد نویسندگان تأثیر کمی دارد. (2016) Alimoradi et al. در پژوهشی تحت عنوان تأثیر ویژگی‌های کلیدی عنوان و ویژگی‌های مورفولوژی (Morphological) مقالات منتشر شده در میزان استناد آن‌ها، نشان دادند که نوع عنوان، طول مقاله، تعداد واژگان و حروف در عنوان، کشور مبدأ نویسندگان و اشاره به زمان در عنوان با تعداد استنادها ارتباط معنی‌داری ندارد؛ اما بین انواع مقالات و تعداد استنادها ارتباط معنی‌داری وجود دارد و مقالاتی که اشاره به محل تحصیل در عنوان نشده استناد بیشتری دریافت می‌کنند. (2015) Falahati Qadimi Fumani et al. در پژوهشی نشان دادند که دو متغیر طول عنوان و استناد به مقالات همبستگی ندارند و تعداد علائم نقطه گذاری در عناوین نمی‌تواند به‌عنوان متغیر برای پیش‌بینی میزان استناد مقاله با اطمینان استفاده شود. (2016) Tahamtan et al. در پژوهشی مروری به بررسی عوامل مؤثر بر تعداد استنادات پرداختند. در این پژوهش سه طبقه کلی با بیست‌وهشت عامل شناسایی شده است که مربوط به تعداد استنادها است: رده اول: «عوامل مرتبط با مقاله»: کیفیت مقاله؛ تازگی و علاقه موضوع ویژگی‌های زمینه‌ها و موضوعات موضوعی؛ روش شناسی؛ نوع سند؛ طراحی مطالعه؛ خصوصیات نتایج و بحث و استفاده از ارقام و ضمیمه در مقالات؛ خصوصیات عناوین و چکیده؛ مشخصات مراجع؛ طول مقاله؛ سن مقاله؛ استناد اولیه و سرعت استناد؛ دسترسی و رؤیت پذیری مقالات. رده دوم: «عوامل مربوط به مجله»: ضریب تأثیر مجله؛ زبان مجله دامنه مجله، شکل انتشار. رده سه: «عوامل مرتبط با نویسنده (ها)»: تعداد نویسندگان؛ شهرت نویسنده؛ رتبه دانشگاهی نویسنده، خوداستنادی، همکاری بین‌المللی و ملی نویسندگان؛ کشور نویسندگان؛ جنسیت، سن و نژاد نویسندگان؛ بهره‌وری نویسنده؛ ویژگی‌های سازمانی؛ و بودجه احتمالاً بعضی از عوامل مانند کیفیت مقاله، ضریب تأثیر مجله، تعداد نویسندگان، رؤیت پذیری و همکاری بین‌المللی پیش‌بینی‌کننده‌های قوی‌تر برای استناد، نسبت به جنسیت، سن و نژاد نویسندگان است. (2016) Uddin & Khan در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که رشد کلمات کلیدی، تعداد کلمات کلیدی ارتباط مثبت و معنی‌داری با تعداد استناد دارند. (2017) Sohrabi & Iraj در پژوهشی به بررسی تأثیر تکرار کلمات کلیدی در چکیده و فراوانی کلمات کلیدی در هر مجله پرداختند. نتایج آن‌ها نشان داد که نسبت چکیده (مجموع تکرار کلیدواژه‌ها در چکیده تقسیم بر طول آن چکیده) $(\text{abstract ratio (the sum of repetition of keywords in abstract divided by abstract length)})$ و نسبت وزن (فراوانی کلیدواژه‌های مقاله به ازای هر مجله) $(\text{weight ratio (the frequency of paper's keyword per journal)})$ ، از نظر آماری پیش‌بینی‌کننده‌های معنادار و قابل توجه استناد در مقالات علمی آموزش و پرورش هستند.

با توجه به مجموع نتایج مطالعات فوق، چنین به نظر می‌رسد که عوامل مختلفی بر دریافت استناد تأثیرگذار است؛ که از جمله این عوامل می‌توان به کیفیت مقاله، زبان مقاله (انگلیسی زبان)، نوع مدارک (مقاله اصلی، گزارش کوتاه، بررسی و غیره)، اعتبار نشریه‌ای که مقاله در آن منتشر می‌شود یا ضریب تأثیر مجله، نو بودن موضوع مقاله، شهرت نویسندگان، دسترسی و مشاهده‌پذیری مقالات، کشورهای مشارکت‌کننده، تعداد انتشارات نویسنده یا شهرت نویسنده بر اساس شاخص اچ، نوع همکاری (نهادی، ملی و بین‌المللی)، طول عنوان و ویژگی‌های عناوین، طول چکیده، تعداد همکاری نویسنده اول، تعداد همکاری غیر از نویسنده اول، تعداد کلمات کلیدی، جنسیت، کشور نویسندگان، زبان مجله و مانند آن اشاره کرد. گرچه، تأثیر این عوامل و فاکتورها به‌طور قطعی تأیید نشده است و این مسئله (دریافت استناد) با توجه به حوزه‌های علمی مختلف می‌تواند متفاوت باشد. همچنین بر اساس نتایج مقالات مورد بررسی، این گونه استنباط می‌شود که در میان عواملی که ذکر شد، فاکتورهایی مانند ضریب تأثیر مجله و تأثیر

منابع و مأخذ، نوع مدارک، تعداد نویسندگان همکار، همکاری با نویسندگان بین‌المللی، طول عنوان و تعداد کلمات کلیدی، دسترسی آزاد به مقاله، ارتباط قوی تری با تعداد استناد دارد و احتمال بیشتری دارد که توسط پژوهشگران دیگر پذیرفته و استناد شوند از سوی دیگر، با توجه مطالعات انجام شده به نظر می‌رسد که تاکنون پژوهشی به صورت خاص و هدفمند به بررسی تحلیل عوامل مؤثر بر دریافت استناد مدارک در پایگاه کلاریویت آنالیتیکز نپرداخته است. لذا، در همین راستا این پژوهش باهدف تحلیل عوامل مؤثر بر دریافت استناد مدارک کتابداری و علم اطلاعات در پایگاه کلاریویت آنالیتیکز از دیدگاه متخصصان رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی ایران پرداخته است.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع پژوهشی‌های کیفی است و به روش دلفی انجام شده است. ابتدا با مطالعه متون و پیشینه‌ها عوامل تأثیرگذار بر دریافت استناد استخراج شد. این عوامل، در پنج مؤلفه اصلی شامل ویژگی‌های حوزه موضوعی، ویژگی‌های مجله، ویژگی‌های مقاله، ویژگی‌های نویسندگان، و ویژگی‌های کلیدواژه قرار گرفتند. همچنین، ۸۴ مؤلفه‌ی فرعی استخراج شد و برای تعیین اولویت عوامل تأثیرگذار بر دریافت استناد، عوامل در قالب پرسشنامه‌ای بر مبنای طیف لیکرت ۵ تایی، برای متخصصان به اعضای دور اول پانل دلفی - ارسال و در دو دور رفت و برگشت، مؤلفه‌ها نهایی شد. بخش روش دلفی، در سطح کشوری انجام شد. روش دلفی به‌عنوان یکی از روش‌های ساخت‌یافته برای ایجاد وفاق در دهه ۱۹۵۰ و در پژوهش‌های علوم دفاعی شرکت «راند» به کار گرفته شد. این روش کسب قابل اطمینان‌ترین میزان وفاق بین نظرات گروه متخصصان از طریق توزیع مجموعه‌ای از پرسشنامه‌ها به همراه بازخوردهای کنترل شده بوده است. اساس و پایه روش یا فن دلفی بر این است که نظر متخصصان در هر حوزه علمی صائب‌ترین نظر است؛ بنابراین برخلاف روش‌های پژوهش پیمایشی، اعتبار روش دلفی نه به تعداد شرکت‌کنندگان در پژوهش که به اعتبار علمی متخصصان شرکت‌کننده در پژوهش بستگی دارد. بنابراین در پژوهش حاضر نیز اجماعی معتبر از نظر متخصصان موردنیاز است. یکی از مهم‌ترین شرط‌های موردنیاز برای کاربرد روش دلفی، نیاز به قضاوت متخصصان و نظرات گروهی وسیع و رسیدن به توافق گروهی در دستیابی به نتایج است (Ghayouri & Hasanzadeh, 2015).

در این پژوهش اعضای پانل دلفی با نمونه‌گیری غیر احتمالی و با روش نمونه‌گیری هدفمند برگزیده شدند. به این منظور ابتدا فهرستی شامل ۷۰ نفر از اعضای هیات علمی همه دانشگاه‌ها کشور برای این پژوهش انتخاب شد که در دور اول سی نفر از متخصصان به این پرسشنامه پاسخ دادند و در مرحله دوم برای سی نفر پرسشنامه ارسال شد که ۲۰ نفر مشارکت داشتند.

یافته‌های پژوهش

هدف اصلی در این پژوهش، بررسی عوامل تأثیرگذار بر تعداد استنادات مقالات و میزان تأثیر هر عامل بر میزان استناد است. به همین منظور بر اساس نظر گروه پژوهش برای شناسایی شاخص‌های مهم از میانگین نظرات خبرگان به همراه میانگین طیف پرسشنامه (به‌عنوان شاخص آستانه میانگین بالاتر از ۳) استفاده می‌شود. به عبارت دیگر شاخص‌ها یا سؤالاتی که مقدار میانگین نظرات خبرگان آن بزرگ‌تر مساوی میانگین طیف پرسشنامه (شاخص آستانه) باشد به‌عنوان شاخص‌های مهم و تأثیرگذار شناخته می‌شوند و شاخص‌ها یا سؤالی که مقدار میانگین نظرات خبرگان برای آن‌ها کمتر از مقدار میانگین طیف باشد به‌عنوان شاخص‌های کم اثر یا کم‌اهمیت شناخته می‌شوند. هدف پژوهش تنها شناسایی شاخص‌های مهم و اثرگذار است به همین منظور در پژوهش شاخص‌های کم‌اهمیت حذف می‌شوند.

همچنین در مورد سطح اجماع یا توافق نیز بر اساس نظرات تیم پژوهش قرار شد زمانی که ۳۰٪ پاسخ‌دهندگان جواب یکسانی

سهیلی و همکاران: عوامل مؤثر بر دریافت استناد در پایگاه کلاریویت آنالیتیکز ...

به یکی از گزینه‌های پاسخ برای هر سؤال بدهند، بپذیریم که توافق نظر (اجماع) در مورد آن سؤال حاصل شده است. بنابراین شرط توقف دلفی در این پژوهش این است که سه شرط زیر برقرار شود:

۱- همه شاخص‌ها یا سؤال‌های مهم شناخته شوند

۲- شاخص جدیدی توسط خبرگان ارائه نشود.

۳- توافق نظر (اجماع) در مورد سؤال‌ها نیز حاصل شود.

همان‌طور که پیش‌ازین بیان شد در این پژوهش تعداد ۷۰ خبره که از تخصص و دانش لازم در مورد حوزه موردپژوهش برخوردار هستند شناسایی و انتخاب شد. در این مرحله پرسشنامه اولیه برای خبرگان (شرکت کنندگان) ارسال شد.

در این مرحله ابتدا پرسشنامه‌های توزیع شده بین خبرگان جمع‌آوری شد. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌های تکمیل شده (از ۷۰ پرسشنامه ارسال شده تعداد ۳۰ پرسشنامه بازگشت داده شد) دور اول، تجمیع و میانگین نظرات خبرگان، چولگی و کشیدگی، درصد اجماع (توافق) خبرگان، وزن اجماع، رتبه و آلفای کرونباخ محاسبه شده و نتایج برای هر مؤلفه در یک جدول جداگانه ارائه شده است.

جدول ۱ سؤالات پذیرفته مؤلفه‌ی ویژگی‌های حوزه موضوعی را در دور اول دلفی نشان می‌دهد.

جدول ۱. بررسی میزان اجماع یا توافق خبرگان برای هر سؤال در مؤلفه‌ی ویژگی‌های حوزه موضوعی در دور اول

Table 1. Examining the experts' consensus degree for each question in the component of the characteristics of the subject area in the first round

ردیف Row	متغیرها Variables	Mean	چولگی Skewness	کشیدگی Kurtosis	درصد اجماع Consensus %	وزن اجماع Consensus weight	رتبه Rank	آلفای کرونباخ Cronbach's Alpha
1	وسعت حوزه‌ها و رشته‌های تحت پژوهش The scope of fields and disciplines under research	3.47	-0.074	-1.316	33.33	0.128	3	0.744
2	تعداد مجلات علمی در آن رشته The number of scientific journals in that field	3.70	-0.727	-0.067	43.33	0.136	2	
3	گرایش‌ها و شاخه‌های موجود در آن رشته Trends and branches in that field	3.20	-0.316	-0.911	46.66	0.118	6	
4	تعداد خوداستنادی کشور The country's self-reference number	3.03	-0.211	-0.426	40	0.112	8	
5	تولیدات علمی بخش علمی Scientific productions of the scientific department	3.27	-0.049	-0.750	30	0.120	5	
6	نسبت اساتید به تعداد مقالات منتشر شده در بخش علمی The ratio of professors to the number of articles published in the scientific department	3.07	0.049	-0.108	43.33	0.113	7	
7	اعتبار مؤسسه یا دانشگاه Institution or university credit	3.47	-0.440	-0.839	43.33	0.128	3	
8	اعتبار ناشر (امرالذ. الزویر- جان وایلی و...) Credit of the publisher (Emerald, Elsevier, John Wiley, etc.)	3.97	-1.041	2.033	43.33	0.146	1	

سؤالات پذیرفته شده مؤلفه‌ی ویژگی‌های مجله که در دوره اول دلفی، میانگین بالاتر از سه را نشان می‌دهد و بر اساس میانگین رتبه‌بندی شده است در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. بررسی میزان اجماع یا توافق خبرگان برای هر سؤال در مؤلفه‌ی ویژگی‌های مجله در دور اول

Table 2. Examining the experts' consensus degree for each question in the features component of the journal in the first round

ردیف Row	متغیرها Variables	میانگین Mean	چولگی Skewness	کسیدگی Kurtosis	درصد اجماع Consensus %	وزن اجماع Consensus weight	رتبه Rank	آلفای کرونباخ Cronbach's Alpha
1	اعتبار ابعاد انتشار مجله (نمایه‌سازی مجله در پایگاه اسکاپوس) Validity of journal publication dimensions (journal indexing in Scopus database)	4.57	-1.320	0.556	66.66	0.093	1	0.792
2	ضریب تأثیر (IF مجله) IF (magazine) impact factor	4.20	-1.442	2.030	50	0.086	3	
3	چارک یا شاخص q مجله Quarter or q index of the magazine	3.93	-1.090	0.743	43.33	0.081	5	
4	وزن نفوذ Penetration weight	3.57	-0.214	0.569	43.33	0.073	8	
5	میزان خود استنادی مجله The amount of self-citation of the journal	3.20	0.321	-0.308	46.66	0.065	11	
6	زبان مجله Journal language	4.27	-0.291	-0.554	53.33	0.087	2	
7	شکل نشر و ارائه Form of publication and presentation	3.67	-0.751	0.134	60	0.075	7	
8	توالی انتشار مجله Journal publication sequence	3.13	0.375	-0.590	40	0.064	13	
9	تخصصی بودن مجله The specialization of the magazine	3.80	-0.381	-0.948	33.33	0.078	6	
10	بین‌المللی بودن انتشار مجله The internationality of publishing the magazine	4.20	-1.139	1.275	46.66	0.086	3	
11	تمرکز منطقه‌ای در مقاله Regional focus in the article	3.50	-0.324	-1.006	46.66	0.071	9	
12	تعداد استنادهای قبلی مجله Number of previous journal citations	3.17	-0.819	-0.530	50	0.065	12	
13	مجلات میان‌رشته‌ای Interdisciplinary journals	3.43	0.071	-0.753	36.66	0.071	1	

همان‌طور که در جدول ۱ و ۲ مشاهده می‌کنید همه متغیرها میانگین بالاتر از ۳ دریافت کرده‌اند و در مرحله اول دلفی مورد توافق و اجماع خبرگان بوده است.

جدول ۳. بررسی میزان اجماع یا توافق خبرگان برای هر سؤال در مؤلفه‌ی ویژگی‌های مقاله در دور اول

Table 3. Examining the experts' consensus degree for each question in the characteristics of the article in the first round

ردیف Row	متغیرها Variables	میانگین Mean	چولگی Skewness	کسیدگی Kurtosis	درصد اجماع Consensus %	وزن اجماع Consensus weight	رتبه Rank	آلفای کرونباخ Cronbach's Alpha
1	طول مقاله The length of the article	2.97	-0.348	-0.349	40	0.026	22	0.911
2	بخش‌های متنوع در مقاله Various sections in the article	3.29	-0.700	-0.122	50	0.029	18	
3	نوع روش‌شناسی مقاله Methodology type of the article	3.77	-1.054	0.808	46.66	0.035	11	
4	حجم نمونه مقاله The sample size of the article	2.55	0.059	-1.092	36.66	0.023	28	

ردیف Row	متغیرها Variables	میانگین Mean	چولگی Skewness	کشدگی Kurtosis	درصد اجماع Consensus %	وزن اجماع Consensus weight	رتبه Rank	آلفای کرونباخ Cronbach's Alpha
5	طرح مطالعه	3.07	-0.106	-0.860	30	0.028	21	
6	استفاده از تصاویر و پیوست‌ها در مقالات	2.61	-0.480	0.079	53.33	0.024	27	
7	خصوصیات نتایج و بحث مقاله	3.70	-1.030	1.692	53.33	0.034	12	
8	مقالات با تعداد بیشتری یادداشت	2.43	0.025	-0.574	40.33	0.022	31	
9	طول عنوان مقاله	2.48	0.017	-0.562	40	0.022	29	
10	نوع عناوین	2.65	0.205	-1.020	36.66	0.023	26	
11	مقالات با علائم نقطه گذاری در عنوان	2.35	0.016	-0.213	46.66	0.021	32	
12	اشاره به مکان در عنوان	2.48	0.367	0.052	36.66	0.022	29	
13	اشاره به زمان در عنوان	2.68	0.161	-1.158	36.66	0.024	25	
14	حضور سرواژه (مخفف) در عنوان	2.29	-0.126	-1.080	43.33	0.021	33	
15	نام برخی از کشورها در عنوان	2.74	0.364	-0.855	46.66	0.025	24	
16	کیفیت مقاله (از نظر خوانایی، ارتباط و نوآوری)	4.22	-1.786	1.753	46.66	0.039	3	
17	مقالات با موضوعات جدیدتر و جذاب‌تر	4.38	-1.251	1.907	60	0.039	1	
18	تعداد و تنوع منابع و مأخذ مقاله	3.48	-0.447	-0.611	43.33	0.031	15	
19	بین‌المللی بودن منابع و مأخذ مقالات	3.61	-0.682	-0.452	50	0.032	14	
20	اعتبار منابع و مأخذ در یک مقاله	3.90	-1.203	1.387	50	0.035	8	
21	جدید بودن منابع و مأخذ	4.03	-1.113	0.858	43.33	0.036	6	
22	وجود نشریات پر استناد در فهرست منابع	3.68	-0.444	-0.013	36.66	0.033	13	
23	سن مقاله: تاریخ انتشار مقاله	3.9	-0.925	0.618	46.66	0.034	9	

ردیف Row	متغیرها Variables	میانگین Mean	چولگی Skewness	کشدگی Kurtosis	درصد اجماع Consensus %	وزن اجماع Consensus weight	رتبه Rank	آلفای کرونباخ Cronbach's Alpha
24	نیمه عمر ارجاعات نیمه عمر استناد Half-life of references Half-life of citations	3.50	-0.593	-0.325	56.66	0.031	16	0.920
25	نوع مقاله Type of article	3.9	-1.085	0.832	56.66	0.034	9	
26	زبان مقاله The language of the article	4.2	-1.056	0.672	43.33	0.037	5	
27	دسترسی پذیری و رؤیت پذیری مشخصات مقاله Accessibility and visibility of article specifications	4.43	-1.436	2.057	56.66	0.039	2	
28	استفاده از مقاله به عنوان مرجع در تعریف گروه‌های مجازی در ویکی‌پدیا Using the article as a reference in the definition of virtual groups in Wikipedia	3.27	-0.300	-1.037	40	0.038	19	
29	نوع دسترسی (باز و بسته) Type of access (open and closed)	4.27	-1.028	1.635	50	0.038	4	
30	نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی مقاله در پایگاه‌های معتبر علمی Indexing and writing abstracts of articles in reliable scientific databases	4.10	-1.692	1.234	43.33	0.036	7	
31	طول چکیده Abstract length	2.90	-0.637	-0.852	36.66	0.026	23	
32	خوانایی چکیده Readability of the abstract	3.47	-1.249	0.901	60	0.031	17	
33	نوع چکیده (ساختاریافته یا ساختار نیافته) Type of abstract (structured or unstructured)	3.20	-1.056	0.672	43.33	0.028	20	

در جدول ۳ نتایج سؤالات مؤلفه‌ی ویژگی‌های مقاله در دوره اول دلفی ارائه شده است و تعداد ۱۲ سؤال از سؤالات (در جدول‌های پایت شده است) ویژگی‌های مقاله میانگین کمتر از سه دریافت کرده‌اند.

جدول ۴. بررسی میزان اجماع یا توافق خبرگان برای هر سؤال در مؤلفه‌ی ویژگی‌های نویسنده در دور اول

Table 4. Examining the experts' consensus degree for each question in the component of author characteristics in the first round

ردیف Row	متغیرها Variables	میانگین Mean	چولگی Skewness	کشدگی Kurtosis	درصد اجماع Consensus %	وزن اجماع Consensus weight	رتبه Rank	آلفای کرونباخ Cronbach's Alpha
1	تعداد نویسندگان مقالات Number of authors of articles	2.9	0.212	-1.019	40	0.045	18	0.920
2	تنوع نویسندگان Variety of authors	3.23	-0.263	-0.381	36.66	0.051	13	
3	شهرت نویسندگان The reputation of the authors	4.30	-1.352	0.814	56.66	0.067	1	
4	شاخص -اچ- نویسندگان H-index of authors	3.67	-0.076	-1.129	33.33	0.057	3	

سهیلی و همکاران: عوامل مؤثر بر دریافت استناد در پایگاه کلاریویت آنالیتیکز ...

ردیف Row	متغیرها Variables	میانگین Mean	چولگی Skewness	کشیدهی Kurtosis	درصد اجماع Consensus %	وزن اجماع Consensus weight	رتبه Rank	آلفای کرونباخ Cronbach's Alpha
5	شاخص-ام Index-M	3.33	0.007	-0.477	40	0.052	10	
6	مرتب آکادمیک نویسنده Academic rank of the author	3.37	-0.383	-0.265	40	0.053	8	
7	وجود یک همکار نویسنده با بهره‌وری بالاتر از نویسنده اول Having a co-author with higher productivity than the first author	3.33	-0.332	0.389	46.66	0.052	10	
8	کشور مبدأ نویسندگان Authors' country of origin	3.4	-0.574	-0.408	43.33	0.053	6	
9	اعتبار علمی کشور در پایگاه کلاریویت آنالیتیکز Scientific credibility of the country in Clarivit Analytics database	3.27	-0.209	-1.230	36.66	0.051	12	
10	نوع همکاری نویسندگان (درون موسسه‌ای، ملی و بین‌المللی) The type of collaboration of the authors (within an institution, national and international)	3.2	-0.429	-0.226	36.66	0.050	14	
11	نوع الگوهای همکاری علمی Types of models of scientific cooperation	3.2	-0.206	-0.608	36.66	0.050	14	
12	تعداد خوداستادای نویسندگان Number of self-citations of authors	2.87	-0.332	-0.617	40	0.045	19	
13	تعداد نویسندگان مقاله که قبلاً مقاله‌ی پر استناد در ISI Highly Cited.com داشته‌اند. Number of article authors who previously had a highly cited article on ISI Highly Cited.com	3.5	-0.491	-0.623	43.33	0.055	5	
14	ارائه اطلاعات دقیق تماس نویسندگان Providing detailed contact information for the authors	2.97	0.292	-0.537	33.33	0.046	17	
15	داشتن صفحات وب حرفه‌ای و به‌روزرسانی لیست انتشارات نویسندگان Having professional web pages and updating the list of authors' publications	3.37	-0.473	-0.212	36.66	0.053	8	
16	حضور در شبکه‌های اجتماعی علمی نویسندگان Presence in scientific social networks of authors	3.83	-0.922	-0.312	43.33	0.060	2	
17	وجود پیوند بین مقاله منتشر شده و ایمیل نویسنده There is a link between the published article and the author's email	3.17	0.062	-0.485	36.66	0.049	16	
18	ایجاد یک رزومه آنلاین مانند و ایجاد یک پیوند بین فهرست مقالات منتشر شده توسط نویسندگان Create an online resume like and create a link between the list of articles published by the authors	3.53	-0.767	-0.067	46.66	0.055	4	
19	کارتل‌های استناد Citing cartels	3.40	-0.369	-0.441	46.66	0.053	6	

در جدول ۴ نتایج سؤالات مؤلفه‌ی ویژگی‌های نویسنده در دوره اول دلفی ارائه شده است و تعداد ۳ سؤال از سؤالات ویژگی‌های نویسنده میانگین کمتر از سه دریافت کرده است.

در جدول ۵ نتایج سؤالات مؤلفه‌ی ویژگی‌های کلمات کلیدی در دوره اول دلفی ارائه شده است و هم سؤالات ویژگی‌های کلمات کلیدی مورد توافق خبرگان قرار گرفته است.

جدول ۵. بررسی میزان اجماع یا توافق خبرگان برای هر سؤال در مؤلفه‌ی ویژگی‌های کلمات کلیدی در دور اول
Table 5. Examining the experts' consensus degree for each question in the keyword feature component in the first round

ردیف Row	متغیرها Variables	میانگین Mean	چولگی Skewness	کشیگی Kurtosis	درصد اجماع Consensus %	وزن اجماع Consensus weight	رتبه Rank	آلفای کرونباخ Cronbach's Alpha
1	رشد کلمات کلیدی Keyword growth	3.5	0.001	-0.890	33.33	0.095	4	0.877
2	تنوع کلیدی Key Variation	3.57	0.200	-0.841	43.33	0.097	3	
3	تعداد کلمات کلیدی Number of keywords	3.33	0.382	0.200	50	0.091	6	
4	درصد کلمات کلیدی جدید Percentage of new keywords	3.33	0.384	-0.781	43.33	0.091	6	
5	استفاده از سرعنوان و اصطلاح‌نامه برای انتخاب کلیدواژه (مش و...) Using the title and thesaurus to select keywords (mesh, etc.)	3.37	-0.449	0.060	36.66	0.092	5	
6	داشتن کلمات مختلف در کلمات کلیدی Having different words in keywords	3.07	0.338	-0.170	50	0.083	9	
7	تکرار کلمات کلیدی در عنوان مقاله Repetition of keywords in the title of the article	3.07	0.543	-0.140	46.66	0.083	9	
8	محبوبیت موضوعی Thematic popularity	3.67	0.512	0.654	36.66	0.099	1	
9	تکرار عبارات کلیدی در چکیده مقاله Repetition of key phrases in the abstract of the article	3.03	0.113	-0.308	40	0.083	11	
10	تنوع و تعداد کلمات کلیدی در عنوان یا چکیده Variety and number of keywords in the title or abstract	3.02	0.135	0.473	53.33	0.087	8	
11	ارتباط موضوعی مقاله Thematic relevance of the article	3.06	-0.550	-0.225	40	0.098	2	

از تجزیه و تحلیل پرسشنامه در دور اول نتایج زیر حاصل شد:

در این پژوهش، جهت بررسی نرمال بودن داده‌های جمع آوری شده از دو شاخص چولگی و کشیگی استفاده شد. با توجه به این که مقدار آماره شاخص چولگی و کشیگی برای تمامی سؤال‌های پرسشنامه در بازه (۲ و -۲) قرار دارند بنابراین می‌توان نرمال بودن داده‌های مربوط به هر سؤال را پذیرفت. همچنین مقدار آلفای کرونباخ با استفاده از نرم‌افزار SPSS محاسبه شد که مقدار آن برای هر پنج مؤلفه از ۰/۷ بزرگ‌تر به دست آمد که نشان از پایایی قابل قبول پرسشنامه دارد.

بر اساس میانگین نظرات خبرگان برای هر یک از سؤال‌های پرسشنامه مشخص شد که میانگین نظرات خبرگان برای هر یک از سؤال‌ها در مؤلفه‌های «ویژگی‌های حوزه موضوعی»، «ویژگی‌های مجله» و «ویژگی‌های کلمات کلیدی» بزرگ‌تر از شاخص آستانه^۱ (یعنی ۳) شده است؛ بنابراین همه‌ی سؤال‌های این سه مؤلفه، سؤال‌های بااهمیتی هستند؛ اما میانگین نظرات خبرگان برای ۱۲ سؤال از سؤال‌های مؤلفه‌ی ویژگی‌های مقاله و ۳ سؤال از سؤال‌های مؤلفه‌ی ویژگی‌های

^۱ در این پژوهش براساس نظرات خبرگان، سؤال‌هایی که میزان میانگین آن‌ها بیشتر از مقدار میانگین طیف (۳) باشد به عنوان سؤال‌های با اهمیت شناخته می‌شوند و سؤال‌هایی که میزان میانگین آن‌ها کمتر از مقدار میانگین طیف (۳) باشد به عنوان سؤال‌های کم اهمیت شناخته می‌شوند.

نویسنده از شاخص آستانه کمتر شده است؛ بنابراین این سؤال‌ها به عنوان سؤال‌های کم‌اهمیت شناخته شدند و از پرسشنامه حذف شدند. همچنین بر اساس نظرات خبرگان یک شاخص جدید که در ارزیابی ویژگی‌های حوزه موضوعی مؤثر قلمداد می‌شود به پژوهش اضافه شد.

آماده کردن پرسشنامه دور دوم و ارسال آن برای اعضا: در این مرحله با توجه به نتایج به دست آمده از پرسشنامه دور اول به طراحی پرسشنامه دور دوم پرداخته شده است. با توجه به مقدار میانگین به دست آمده برای هر یک از سؤال‌های پژوهش، مشاهده می‌شود که از بین ۸۴ سؤال (شاخص) پرسشنامه دور اول ۱۵ سؤال یعنی سؤال‌های شماره ۲۲، ۲۵، ۲۷، ۲۹ تا ۳۶، ۵۲، ۵۵، ۶۶ و ۶۸ دارای مقدار میانگین کمتر از مقدار میانگین طیف (عدد ۳ که مبنای ارزیابی ما در این پژوهش است) می‌باشند؛ بنابراین این سؤال‌ها به عنوان سؤال‌های کم‌اهمیت شناخته می‌شوند که در پژوهش از آن‌ها صرف نظر می‌کنیم. همچنین خبرگان یک شاخص جدید را که می‌تواند در پژوهش ما یعنی در ارزیابی ویژگی‌های حوزه موضوعی مؤثر باشد را در پرسشنامه‌ی خود معرفی نموده‌اند و این شاخص جدید عبارت است از: میان‌رشته‌ای بودن حوزه. در نهایت بعد از حذف سؤال‌های کم‌اهمیت و اضافه کردن شاخص جدید معرفی شده توسط خبرگان، پرسشنامه دوم با ۷۰ سؤال طراحی و به همراه نتایج کلی به دست آمده از پرسشنامه اول برای خبرگان ارسال شد.

در این مرحله به تجزیه و تحلیل پرسشنامه‌های تکمیل شده در دور دوم پرداخته شد که پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌های تکمیل شده، همانند دور اول تجمیع و میانگین نظرات خبرگان، چولگی و کشیدگی، درصد اجماع (توافق) خبرگان، وزن اجماع، رتبه و آلفای کرونباخ محاسبه شد.

جدول ۶ سؤالات پذیرفته شده نهایی مؤلفه‌ی ویژگی‌های حوزه موضوعی را در دور دوم دلفی نشان می‌دهد.

جدول ۶. بررسی میزان اجماع با توافق خبرگان برای هر سؤال در مؤلفه‌ی ویژگی‌های حوزه موضوعی در دور دوم

Table 6. Examining the experts' consensus degree for each question in the component of the characteristics of the subject area in the second round

ردیف Row	متغیرها Variables	میانگین Mean	چولگی Skewness	کشیدگی Kurtosis	درصد اجماع Consensus %	وزن اجماع Consensus weight	رتبه Rank	آلفای کرونباخ Cronbach's Alpha
1	وسعت حوزه‌ها و رشته‌های تحت پژوهش The scope of fields and disciplines under research	4.05	-0.722	0.534	50	0.122	1	0.668
2	تعداد مجلات علمی در آن رشته The number of scientific journals in that field	3.85	-1.231	1.895	50	0.116	4	
3	گرایش‌ها و شاخه‌های موجود در آن رشته Trends and branches in that field	3.70	0.119	-0.726	40	0.111	6	
4	تعداد خوداستنادی کشور The country's self-reference number	3.50	-0.604	0.319	40	0.106	7	
5	تولیدات علمی بخش Scientific products of the department	3.75	-0.957	0.582	45	0.113	5	
6	نسبت اساتید به تعداد مقالات منتشر شده در بخش علمی The ratio of professors to the number of articles published in the scientific department	3.20	-0.052	-0.594	40	0.096	8	
7	اعتبار مؤسسه یا دانشگاه Institution or university credit	3.95	-0.498	-1.001	40	0.119	3	
8	اعتبار ناشر (ام‌ال‌د. الزویر - جان وایلی و ...) Credit of the publisher (Emerald, Elsevier, John Wiley, etc.)	4.05	-0.607	-0.246	40	0.122	1	
9	میان‌رشته‌ای بودن حوزه The interdisciplinary nature of the field	3.10	0.602	-0.638	50	0.094	9	

سؤالات پذیرفته شده مؤلفه‌ی ویژگی‌های مجله که در دوره دوم دلفی مورد توافق و اجماع خبرگان نهایی بوده در جدول ۷ ارائه شده است.

جدول ۷. بررسی میزان اجماع یا توافق خبرگان برای هر سؤال در مؤلفه‌ی ویژگی‌های مجله در دور دوم

Table 7. Examining the experts' consensus degree for each question in the characteristics of the journal in the second round

ردیف Row	متغیرها Variables	میانگین Mean	چولگی Skewness	کشدگی Kurtosis	درصد اجماع Consensus %	وزن اجماع Consensus weight	رتبه Rank	آلفای کرونباخ Cronbach's Alpha
1	اعتبار ابعاد انتشار مجله (نمایه‌سازی مجله در پایگاه اسکاپوس) Validity of journal publication dimensions (journal indexing in Scopus database)	4.50	0.001	-1.135	50	0.087	1	0.609
2	ضریب تأثیر (IF مجله) Journal Impact Factor (IF)	4.45	-1.695	1.960	60	0.086	2	
3	چارک یا شاخص q مجله Quarter or q index of the magazine	4.30	0.512	1.256	45	0.083	4	
4	وزن نفوذ Penetration weight	3.65	-0.834	-0.240	35	0.071	10	
5	میزان خود استنادی مجله The amount of self-citation of the journal	3.40	0.256	-0.387	40	0.066	12	
6	زبان مجله Journal language	4.25	-1.883	1.460	50	0.082	5	
7	شکل نشر و ارائه Form of publication and presentation	4.15	-1.056	0.321	45	0.081	6	
8	توالی انتشار مجله Journal publication sequence	3.15	0.034	-0.797	35	0.061	13	
9	تخصصی بودن مجله The specialization of the magazine	4.10	-0.887	-0.267	45	0.080	7	
10	بین‌المللی بودن انتشار مجله The internationality of publishing the magazine	4.45	-1.017	-0.371	60	0.086	2	
11	تمرکز منطقه‌ای در مقاله Regional focus in the article	3.75	-0.706	0.305	30	0.073	8	
12	تعداد استنادهای قبلی مجله Number of previous journal citations	3.65	-0.055	-0.734	35	0.071	10	
13	مجلات میان‌رشته‌ای Interdisciplinary journals	3.75	0.418	-0.826	45	0.073	8	

سؤالات پذیرفته شده مؤلفه‌ی ویژگی‌های مقاله که در دوره دوم دلفی، مورد توافق و اجماع خبرگان نهایی بوده در جدول ۸ ارائه شده است.

همچنین در جدول ۹ نتایج سؤالات مؤلفه‌ی ویژگی‌های نویسنده در دوره دوم دلفی ارائه شده است.

جدول ۸. بررسی میزان اجماع یا توافق خبرگان برای هر سؤال در مؤلفه‌ی ویژگی‌های مقاله در دور دوم

Table 8. Examining the experts' consensus degree for each question in the characteristics of the article in the second round

آلفای کرونباخ Cronbach's Alpha	رتبه Rank	وزن اجماع Consensus weight	درصد اجماع Consensus %	کسیدگی Kurtosis	چولگی Skewness	میانگین Mean	متغیرها Variables	ردیف Row
	20	0.041	30	-0.792	-0.260	3.40	بخش‌های متنوع در مقاله Various sections in the article	1
	15	0.043	40	-0.989	-0.294	3.60	نوع روش‌شناسی مقاله Methodology type of the article	2
	21	0.040	30	-1.274	0.051	3.35	طرح مطالعه study plan	3
	18	0.042	35	-0.719	0.001	3.50	خصوصیات نتایج و بحث مقاله Features of the results and discussion of the article	4
	6	0.053	60	1.750	-1.789	4.40	کیفیت مقاله (از نظر خوانایی، ارتباط و نوآوری) The quality of the article (in terms of readability, relevance and innovation)	5
	3	0.053	55	1.587	-1.818	4.45	مقالات با موضوعات جدیدتر و جذاب‌تر Articles with newer and more interesting topics	6
	12	0.047	45	-0.267	-0.772	3.90	تعداد و تنوع منابع و مأخذ مقاله The number and variety of sources and sources of the article	7
	11	0.048	40	-0.159	-0.761	4.00	بین‌المللی بودن منابع و مأخذ مقالات Internationality of sources and sources of articles	8
	3	0.053	50	-0.459	-0.583	4.45	اعتبار منابع و مأخذ در یک مقاله Validity of sources and sources in an article	9
	8	0.050	45	1.080	-1.018	4.20	جدید بودن منابع و مأخذ Newness of sources and source	10
0.858	13	0.046	40	-0.633	-0.208	3.85	وجود نشریات پر استناد در فهرست منابع The presence of highly cited publications in the reference list	11
	8	0.050	55	-0.830	-0.788	4.20	سن مقاله: تاریخ انتشار مقاله Age of the article: the date of publication of the article	12
	18	0.042	40	-0.921	0.175	3.50	نیمه‌عمر ارجاعات نیمه‌عمر استناد Half-life of references Half-life of citations	13
	15	0.043	30	-0.735	-0.444	3.60	نوع مقاله Type of article	14
	3	0.053	60	1.960	-1.695	4.45	زبان مقاله The language of the article	15
	1	0.055	60	-2.018	-0.442	4.60	دسترسی‌پذیری و رؤیت‌پذیری مشخصات مقاله Accessibility and visibility of article specifications	16
	14	0.044	35	-1.489	-0.326	3.70	استفاده از مقاله به‌عنوان مرجع در تعریف گروه‌های مجازی در ویکی‌پدیا Using the article as a reference in the definition of virtual groups in Wikipedia	17
	2	0.054	55	-1.183	-0.218	4.55	نوع دسترسی (باز و بسته) Type of access (open and closed)	18
	7	0.052	45	-0.548	-0.549	4.35	نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی مقاله در پایگاه‌های معتبر علمی Indexing and writing abstracts of articles in reliable scientific databases	19
	10	0.048	45	1.286	-1.273	4.05	خوانایی چکیده Readability of the abstract	20
	17	0.042	45	-0.761	-0.591	3.55	نوع چکیده (ساختار یافته یا ساختار نیافته) Type of abstract (structured or unstructured)	21

جدول ۹. بررسی میزان اجماع یا توافق خبرگان برای هر سؤال در مؤلفه‌ی ویژگی‌های نویسنده در دور دوم

Table 9. Examining the experts' consensus degree for each question in the author characteristics component in the second round

ردیف Row	متغیرها Variables	میانگین Mean	چولگی Skewness	کشدگی Kurtosis	درصد اجماع Consensus %	وزن اجماع Consensus weight	رتبه Rank	آلفای کرونباخ Cronbach's Alpha
1	تنوع نویسندگان Variety of authors	3.40	-0.625	0.023	47	0.062	9	
2	شهرت نویسندگان The reputation of the authors	4.60	-0.442	-2.018	60	0.080	1	
3	شاخص - اچ نویسندگان Index-H of the authors	3.85	-0.828	-0.164	40	0.067	4	
4	شاخص - ام Index - M	3.05	-0.098	-0.992	35	0.053	15	
5	مرتب‌بندی آکادمیک نویسنده Academic rank of the author	3.00	0.293	-1.148	35	0.052	16	
6	وجود یک همکار نویسنده با بهره‌وری بالاتر از نویسنده اول Having a co-author with higher productivity than the first author	3.25	-0.065	-1.046	30	0.057	13	
7	کشور مبدأ نویسندگان Authors' country of origin	3.30	-0.257	-1.394	30	0.057	12	
8	اعتبار علمی کشور در پایگاه کلاریویت آنالیتیکز Scientific credibility of the country in Clarivit Analytics database	3.70	-0.49	-0.967	40	0.064	6	
9	نوع همکاری نویسندگان Type of collaboration of authors	3.55	-0.581	-0.578	30	0.062	10	
10	نوع الگوهای همکاری علمی Types of models of scientific cooperation	3.20	-0.143	-0.337	35	0.056	14	0.821
11	تعداد نویسندگان مقاله که قبلاً مقاله‌ی پر استناد در ISI Highly Cited.com داشته‌اند. Number of article authors who previously had a highly cited article on ISI Highly Cited.com.	3.75	-0.728	-0.493	35	0.065	5	
12	داشتن صفحات وب حرفه‌ای و به‌روزرسانی لیست انتشارات نویسندگان Having professional web pages and updating the list of authors' publications	3.65	-0.834	-0.240	35	0.064	7	
13	حضور در شبکه‌های اجتماعی علمی نویسندگان Presence in scientific social networks of authors	4.05	-1.624	3.063	50	0.070	2	
14	وجود پیوند بین مقاله منتشر شده و ایمیل نویسنده There is a link between the published article and the author's email	3.35	-0.132	-0.786	30	0.058	11	
15	ایجاد یک رزومه آنلاین مانند ORCID یا ResearcherID و ایجاد یک پیوند بین فهرست مقالات منتشر شده توسط نویسنده Create an online resume such as ORCID or ResearcherID and create a link between the list of published articles by the author	3.95	-1.059	0.783	40	0.069	3	
16	کارتل‌های استناد Citing cartels	3.65	-0.564	0.290	35	0.064	7	

در جدول ۱۰ نتایج سؤالات مؤلفه‌ی ویژگی‌های کلمات کلیدی در دوره دوم دلفی ارائه شده است و تمامی متغیرهای مورد توافق و اجماع خبرگان قرار گرفته شده است.

جدول ۱۰. بررسی میزان اجماع یا توافق خبرگان برای هر سؤال در مؤلفه‌ی ویژگی‌های کلمات کلیدی در دور دوم

Table 10: Examining the experts' consensus degree for each question in the keyword characteristics component in the second round

ردیف Row	متغیرها Variables	میانگین Mean	چولگی Skewness	کشدگی Kurtosis	درصد اجماع Consensus %	وزن اجماع Consensus weight	رتبه Rank	آلفای کرونباخ Cronbach's Alpha
1	رشد کلمات کلیدی Keyword growth	3.55	-0.314	-0.837	30	0.089	4	0.902
2	تنوع کلیدی Key Variation	3.45	-0.619	-0.277	35	0.086	7	
3	تعداد کلمات کلیدی Number of keywords	3.70	-0.808	-0.122	35	0.092	3	
4	درصد کلمات کلیدی جدید Percentage of new keywords	3.35	-0.432	-0.640	35	0.084	9	
5	استفاده از سر عنوان و اصطلاح‌نامه برای انتخاب کلیدواژه (مش و ...) Using the title and thesaurus to select keywords (mesh, etc.)	3.25	-0.229	-0.894	35	0.081	11	
6	داشتن کلمات مختلف در کلمات کلیدی Having different words in keywords	3.35	-0.179	0.191	45	0.084	9	
7	تکرار کلمات کلیدی در عنوان مقاله Repetition of keywords in the title of the article	3.50	-0.460	-0.684	30	0.087	6	
8	محبوبیت موضوعی Thematic popularity	4.40	-0.712	-0.446	50	0.110	2	
9	تکرار عبارات کلیدی در چکیده مقاله Repetition of key phrases in the abstract of the article	3.55	-0.537	0.043	35	0.089	4	
10	تنوع و تعداد کلمات کلیدی در عنوان یا چکیده Variety and number of keywords in the title or abstract	3.45	-0.256	-0.135	40	0.086	7	
11	ارتباط موضوعی مقاله Thematic relevance of the article	4.50	-0.785	-0.213	55	0.112	1	

از تجزیه و تحلیل پرسشنامه در دور اول نتایج زیر حاصل شد:

در این پژوهش، جهت بررسی نرمال بودن داده‌های جمع‌آوری شده از دو شاخص چولگی و کشیدگی استفاده شد. با توجه به اینکه مقدار آماره شاخص چولگی و کشیدگی برای تمامی سؤال‌های پرسشنامه در بازه (۲, -۲) قرار دارند بنابراین می‌توان نرمال بودن داده‌های مربوط به هر سؤال در دور دوم را پذیرفت. مقدار آلفای کرونباخ با استفاده از نرم‌افزار SPSS محاسبه شد که مقدار آن برای هر پنج مؤلفه از ۰/۶ بزرگ‌تر به دست آمد که نشان‌دهنده این است که پایایی پرسشنامه قابل قبول است. میانگین نظرات خبرگان برای تمام سؤال‌های پرسشنامه در دور دوم بیشتر از مقدار میانگین طیف (مقدار ۳) است بنابراین همه شاخص‌ها یا سؤال‌های پرسشنامه دوم بر تعداد استنادات مقالات مهم و تأثیرگذار هستند. در دور دوم پژوهش، هیچ شاخص جدیدی توسط خبرگان معرفی نشده است و این نشان‌دهنده این است که شاخص‌های ارائه شده در پرسشنامه تمام ابعاد پژوهش را در بر گرفته است. همچنین بررسی کلی میزان اجماع نظرات خبرگان نشان داد که در بیشتر سؤال‌ها اجماع یا توافق صورت گرفته است؛ بنابراین بر اساس نظرات تیم پژوهش، شرط اجماع نظرات خبرگان در پرسشنامه دور دوم پذیرفته می‌شود. بنابراین بر اساس

این نتایج، هر سه شرط توقف در دور دوم رعایت شده است و هدف پژوهش یعنی شناسایی عوامل مؤثر بر تعداد استنادات مقالات محقق شده است.

بحث و نتیجه گیری

نتایج به دست آمده به ارائه ۷۰ مؤلفه فرعی پیشنهاد شده در زیر پنج مؤلفه‌های اصلی ویژگی‌های حوزه موضوعی، ویژگی‌های مجله، ویژگی‌های مقاله، ویژگی‌های نویسندگان و ویژگی‌های کلیدواژه انجامید که ۹ متغیر زیرمجموعه مؤلفه حوزه موضوعی، ۱۳ متغیر زیرمجموعه مؤلفه ویژگی‌های مجله، ۲۱ متغیر از زیرمجموعه مؤلفه ویژگی‌های مقاله، ۱۶ متغیر از زیرمجموعه مؤلفه ویژگی‌های نویسندگان و ۱۱ متغیر از زیرمجموعه مؤلفه ویژگی‌های کلیدواژه از نظر متخصصان موضوعی تأثیرگذار بر دریافت استناد شناسایی شدند.

از متغیرها حوزه موضوعی اعتبار ناشر، وسعت حوزه‌ها و رشته‌های تحت پژوهش، اعتبار مؤسسه یا دانشگاه، تعداد مجلات علمی در آن رشته و تولیدات علمی بخش علمی نقش مهم تری از دید متخصصان در دریافت استناد دارند؛ و گرایش‌ها و شاخه‌های موجود در آن رشته، تعداد خوداستنادی کشور، نسبت اساتید به تعداد مقالات منتشر شده در بخش علمی، میان‌رشته‌ای بودن حوزه از نظر متخصصان در دریافت استناد تأثیرگذار است اما نسبت به متغیرهای دیگر در رتبه پایین تر قرار دارند. نتایج این سؤال با پژوهش‌های (Ayres & Vars, 2000; Bornmann et al., 2012) که نشان دادند این عوامل بر دریافت استناد تأثیرگذار است همسو می‌باشد؛ و این نتایج نشان می‌دهد که اگرچه استناد معیاری برای سنجش اعتبار ناشر و مؤسسات علمی هست اما هرچقدر اعتبار علمی ناشران و مؤسسات افزایش پیدا کنند پژوهشگران در استناد به مقالات خود، آثار آن‌ها را در اولویت قرار می‌دهند و میزان استناد شدن بستگی به کوچکی و بزرگی یک حوزه علمی و تعداد انتشارات آن حوزه دارد و رشته‌های و حوزه‌های دانشگاهی و تعداد مجلات علمی هر حوزه می‌تواند بر تعداد استناد تأثیرگذار باشد؛ و محدوده مطالعه و حوزه موضوعی تعداد استنادها را تحت تأثیر قرار می‌دهد این موارد توسط متخصصان موضوعی مورد تأیید هست.

همچنین تعداد استنادها در موضوعات مختلف و زیرشاخه‌های یک رشته متفاوت است و تعداد گرایش‌ها و شاخه‌ها موجود در آن رشته می‌تواند بر تعداد استناد مقالات تأثیرگذار باشد؛ و استناد به مقالات یک کشور از سوی پژوهشگران آن کشور و اعضای هیأت علمی در بخش‌های بزرگ‌تر با پژوهشگرانی قوی‌تر و کارآمدتر و میان‌رشته‌ای بودن از متغیرهای پیشنهادی اعضای هیأت علمی علم اطلاعات و دانش‌شناسی بر تعداد استناد مقالات تأثیرگذار است.

در میان مؤلفه‌های ویژگی‌های مجله، متغیرهای اعتبار ابعاد انتشار مجله (نمایه‌سازی مجله در پایگاه‌های معتبر)، ضریب تأثیر مجله، بین‌المللی بودن انتشار مجله، چارک یا شاخص Q مجله، زبان مجله، شکل نشر و ارائه، تخصصی بودن مجله (فعالیت در یک حوزه خاص)، تمرکز منطقه‌ای در مقاله، مجلات میان‌رشته‌ای، وزن نفوذ، تعداد استنادهای قبلی مجله، میزان خود استنادی مجله، توالی انتشار مجله بر اساس نظر متخصصان موضوعی رتبه‌بندی شده است. نتایج این سؤال با پژوهش‌های (Annalingam et al. (2014؛ Peters & van Raan (1994؛ Bornmann et al. (2012؛ Didegah & Thelwall (2013a؛ Tang et al. (2020؛ Jabbour et al. (2013) نشان دادند هر کدام از این عوامل بر افزایش یا کاهش استناد تأثیرگذار است همسو هست این نتایج نشان می‌دهد که چاپ مقاله در این مجلات شانس دیدن و خواندن آن‌ها را افزایش می‌دهد؛ و زبان مجله، شکل نشر و ارائه، تخصصی بودن مجله، تمرکز منطقه‌ای در مقاله از عوامل دیگر تأثیرگذار بر استناد هستند و نشان می‌دهند که اساتید علم اطلاعات و دانش‌شناسی در استناد به مقالات، به این عوامل توجه می‌کنند و می‌تواند بر استناد تأثیرگذار باشد؛ و عوامل دیگر چون مجلات میان‌رشته‌ای، وزن نفوذ، تعداد استنادهای قبلی مجله، میزان خود استنادی مجله، توالی انتشار مجله از اولویت‌های بعدی تأثیرگذار بر استناد هست؛ اما در

رتبه‌های پایین‌تر تأثیرگذار قرار دارد.

در میان مؤلفه‌های مربوط به ویژگی‌های مقاله متغیرهای دسترس‌پذیری و رؤیت‌پذیری مشخصات مقاله، نوع دسترسی (باز و بسته)، مقالات با موضوعات جدیدتر و جذاب‌تر، اعتبار منابع و مأخذ در یک مقاله، زبان مقاله، کیفیت مقاله (از نظر خوانایی، ارتباط و نوآوری)، نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی مقاله در پایگاه‌های معتبر علمی، سن مقاله: تاریخ انتشار مقاله، جدید بودن منابع و مأخذ، خوانایی چکیده، بین‌المللی بودن منابع و مأخذ مقالات، تعداد و تنوع منابع و مأخذ مقاله، وجود نشریات پر استناد در فهرست منابع، استفاده از مقاله به‌عنوان مرجع در تعریف گروه‌های مجازی در ویکی‌پدیا، نوع مقاله، نوع روش‌شناسی مقاله، نوع چکیده (ساختار یافته یا ساختار نیافته)، نیمه‌عمر ارجاعات نیمه‌عمر استناد، خصوصیات نتایج و بحث مقاله، بخش‌های متنوع در مقاله، بر اساس نظر متخصصان موضوعی و نقش مهم‌تر هر کدام از متغیرهای موضوعی رتبه‌بندی شده که نتایج این پژوهش‌های (Annalingam et al. (2014؛ Ayres & Vars (2000؛ Antoniou et al. (2015؛ Ale Ebrahim et al. (2013؛ Jabbour et al. (2013؛ Didegah & Thelwall (2013a؛ Haslam et al. (2008؛ Feizabadi et al. (2017 همسو هست. بر اساس این نتایج علت اهمیت به دسترسی مقالات جهت استناد به مقالات از نظر متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی شاید به خاطر محدودیت دسترسی به همه مقالات در ایران باشد و همچنین محدودیت زبان در ایران نیز می‌تواند بر استناد مقالات تأثیرگذار باشد و این عوامل باعث اهمیت نمایه‌سازی و چکیده‌نویسی مقاله در پایگاه‌های معتبر علمی برای اعضای هیأت علمی شده است تا بتواند بدون مراجعه به متن کامل مقالات، چکیده مقالات را دسترس داشته باشند و سریع‌تر بتوانند مقالات با کیفیت را جهت استناد پیدا کنند.

تاریخ انتشار مقاله و جدید بودن منابع و مأخذ از جمله عوامل تأثیرگذار دریافت استناد مقالات در ایران هست و نشان‌دهنده این است که پژوهشگران در استناد به مقالات به تاریخ انتشار و جدید بودن منابع و مأخذ مقالات اهمیت می‌دهند و مطالعات نشان می‌دهد که تعداد استناد در چند سال اول انتشار افزایش می‌یابد و پس از گذر زمان کاهش می‌یابد و رابطه منفی بین سال انتشار و تعداد استنادها وجود دارد. پس توجه به جدید بودن منبع مورد استناد باعث توجه پژوهشگران به جدید بودن منابع و مأخذ خواهد شد؛ و خوانایی چکیده و مشخصات منابع و مأخذ از جمله بین‌المللی و تنوع منابع و مأخذ و داشتن نشریات پر استناد از جمله عواملی هست که می‌تواند بر استناد مقالات تأثیرگذار باشد.

اما از بین ویژگی‌های مقاله متغیرهای طول مقاله، طول چکیده، نام برخی از کشورها در عنوان، اشاره به زمان در عنوان، نوع عناوین، استفاده از تصاویر و پیوست‌ها در مقالات، حجم نمونه مقاله، طول عنوان مقاله، اشاره به مکان در عنوان، مقالات با تعداد بیشتری یادداشت، مقالات با علائم نقطه‌گذاری در عنوان، حضور سرواژه (مخفف) در عنوان از نظر متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی تأثیری بر دریافت استناد ندارد یا تأثیر خیلی کمی دارند و در مرحله اول دلفی حذف شده است. این نتایج با پژوهش‌های (Ayres & Vars (2000؛ Rostami et al. (2014؛ Falahati Qadimi Fumani et al. (2015؛ Jamali & Nikzad (2011؛ Alimoradi et al. (2013a؛ Didegah & Thelwall (2013a که نشان دادند این عوامل هیچ رابطه و تأثیر با دریافت استناد ندارد همسو هست اما در مورد ویژگی مقالات با علائم نقطه‌گذاری در عنوان مطالعه (Buter & van Raan, 2011) نشان دادند بین مقالات با علائم نقطه‌گذاری در عنوان رابطه وجود دارد.

از میان مؤلفه‌های مربوط به ویژگی‌های نویسندگان شهرت نویسندگان، حضور در شبکه‌های اجتماعی علمی نویسندگان، ایجاد یک رزومه آنلاین مانند ORCID یا ResearcherID و ایجاد یک پیوند بین فهرست مقالات منتشرشده توسط نویسنده، شاخص - اچ نویسندگان، تعداد نویسندگان مقاله که قبلاً مقاله‌ها پر استناد در ISI Highly Cited.com داشته‌اند، اعتبار علمی کشور در پایگاه کلاریویت آنالیتیکز، داشتن صفحات وب حرفه‌ای و به‌روزرسانی لیست انتشارات نویسندگان، کارتل‌های استناد،

تنوع نویسندگان، نوع همکاری نویسندگان، وجود پیوند بین مقاله منتشر شده و ایمیل نویسنده، کشور مبدأ نویسندگان، وجود یک همکار نویسنده با بهره‌وری بالاتر از نویسنده اول، نوع الگوهای همکاری علمی، شاخص -ام (M-Index) و رتبه آکادمیک نویسنده بر اساس نظر متخصصان موضوعی رتبه‌بندی شده است که نتایج این سؤال با پژوهش‌های (Ayres & Vars (2000)؛ (Antoniou et al. (2015)؛ (Bornmann et al. (2012)؛ (Bornmann & Daniel (2012)؛ (Ale Ebrahim et al. (2013)؛ (Onodera & Yoshikane (2015) که نشان دادند این عوامل بر دریافت استناد تأثیرگذار هست همسو می‌باشد و این نشان می‌دهد که از نظر متخصصان رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی نویسندگان مشهور و نویسندگانی که شاخص اچ بالاتر و مقاله پر استناد دارند و در شبکه‌های اجتماعی علمی فعالیت و دارای یک رزومه آنلاین و صفحات وب هستند استناد بیشتری دریافت می‌کنند؛ و متخصصان در استناد به مقالات به اعتبار علمی کشور و نوع همکاری و تنوع نویسندگان و کشور مبدأ نویسندگان توجه می‌کنند.

متغیرهای ارائه اطلاعات دقیق تماس نویسندگان، تعداد نویسندگان، تعداد خوداستنادی نویسندگان ویژگی‌های هستند که طبق نظر اعضای هیأت علمی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی ارتباطی با دریافت استناد مقالات ندارد و در مرحله اول دلفی حذف شده است نتایج این پژوهش در رابطه با متغیر ارائه اطلاعات دقیق تماس نویسندگان، با پژوهش (Ale Ebrahim et al. (2013) که نشان دادند این عامل بر دریافت استناد تأثیرگذار هست، همسو نیست و در رابطه با متغیرهای تعداد نویسندگان مقالات و تعداد خوداستنادی نویسندگان با پژوهش‌های (Didegah & Thelwall (2013b) و (Bornmann et al. (2012) همسو هست چون نشان دادند که این عوامل بر دریافت استناد تأثیرگذار نیست؛ اما (Nazarian et al. (2012) نشان دادند که مقالات چند نویسنده در مقایسه با مقالات تک نویسنده استناد بیشتری دریافت می‌کنند و از طرفی حذف خوداستنادی موجب کاهش استناد به مقالات نویسندگان ایرانی می‌شود. از میان مؤلفه‌های ویژگی‌های کلیدواژه متغیرهای ارتباط موضوعی مقاله، محبوبیت موضوعی، تعداد کلمات کلیدی، رشد کلمات کلیدی، تکرار عبارات کلیدی در چکیده مقاله، تکرار کلمات کلیدی در عنوان مقاله، تنوع کلیدی (سطح تنوع در مجموعه‌ای از کلمات کلیدی انتخاب شده توسط نویسنده)، تنوع و تعداد کلمات کلیدی در عنوان یا چکیده، داشتن کلمات مختلف در کلمات کلیدی، درصد کلمات کلیدی جدید، استفاده از سرعنوان و اصطلاح‌نامه برای انتخاب کلیدواژه (مش و ...) بر اساس نظر متخصصان موضوعی و تأثیرگذاری آن‌ها بر دریافت استناد مقالات کتابداری و علم اطلاعات رتبه‌بندی شده است و این نتایج با نتایج پژوهش‌های (Uddin & Khan (2016)؛ (Annalingam et al. (2014)؛ (Sohrabi & Iraj (2017)؛ (Rostami et al. (2014) که نشان دادند این عوامل بر دریافت استناد تأثیرگذار هست همسو هست. پس داشتن ارتباط موضوعی بین مدرک استناد کننده و استناد شونده از نظر مشابهت کلمات کلیدی از عوامل تأثیرگذار بر استناد مقالات از دیدگاه متخصصان هست و تعداد و تنوع کلمات کلیدی و تکرار آن‌ها در عنوان و چکیده به خاطر تسهیل در راهبرد جستجوی مقالات می‌تواند تعداد استناد مقالات را افزایش دهد.

نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که پژوهشگران در استناد به مقالات از جهت ویژگی‌های حوزه موضوعی بیشتر به اعتبار ناشر، وسعت حوزه‌ها و رشته‌ها، اعتبار مؤسسه یا دانشگاه و از نظر ویژگی‌های مجله بیشتر به اعتبار ابعاد انتشار مجله، ضریب تأثیر مجله، بین‌المللی بودن انتشار مجله و چارک یا شاخص Q مجله و از جهت ویژگی‌های مقاله به دسترس‌پذیری و رؤیت‌پذیری مشخصات مقاله، نوع دسترسی (باز و بسته) و از جهت ویژگی‌های نویسندگان به شهرت نویسندگان، حضور در شبکه‌های اجتماعی علمی نویسندگان، ایجاد یک رزومه آنلاین مانند ORCID یا ResearcherID و ایجاد یک پیوند بین فهرست مقالات منتشر شده توسط نویسنده و از جهت ویژگی‌های کلیدواژه بیشتر به ارتباط موضوعی مقاله، محبوبیت موضوعی، تعداد کلمات کلیدی و ... اهمیت و توجه نشان می‌دهند.

بر اساس همین نتایج به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود پیش از اقدام به نگارش مقالات به اعتبار ناشر، مؤسسه یا دانشگاه و ابعاد

انتشار، ضریب تأثیر، چارک، بین‌المللی بودن و تخصصی بودن، توالی انتشار و زبان مجلات توجه کنند و سعی کنند مقالاتی با موضوعات جذاب و باکیفیت که دارای منابع و مأخذ معتبر و به‌روز هستند اقدام نمایند و به همکاری علمی با پژوهشگران بین‌المللی با تعداد همکاران بیشتر و مشهورتر در رشته‌های مختلف توجه نمایند و جهت دریافت استناد بیشتر، در شبکه‌های اجتماعی علمی حضور و با ایجاد صفحات وب حرفه‌ای مقالات خود را در دسترس پژوهشگران قرار دهند.

قدردانی

نویسندگان مقاله از داوران محترم به خاطر کامنت‌های مفیدشان تشکر و قدردانی می‌نمایند.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع از سوی نویسندگان گزارش نشده است.

References

- Ale Ebrahim, N., Salehi, H., Embi, M. A., Habibi, F., Gholizadeh, H., Motahar, S. M., & Ordi, A. (2013). Effective strategies for increasing citation frequency. *International Education Studies*, 6(11), 93-96. (in Persian)
- Alimoradi, F., Javadi, M., Mohammadpoorasl, A., Moulodi, F. & Hajizadeh, M. (2016). The effect of key characteristics of the title and morphological features of published articles on their citation rates. *Annals of Library and Information Studies*, 63(1), 74-77. (in Persian)
- Annalingam, A.; Damayanthi, H.; Jayawardena, R. & Ranasinghe, P. (2014). Determinants of the citation rate of medical research publications from a developing country. *Springerplus*, 3 (1), 140.
- Antoniou, G. A., Antoniou, S. A., Georgakarakos, E. I., Sfyroeras, G. S., & Georgiadis, G. S. (2015). Bibliometric analysis of factors predicting increased citations in the vascular and endovascular literature. *Annals of Vascular Surgery*, 29(2), 286-292.
- Ayres, I., & Vars, F. E. (2000). Determinants of citations to articles in elite law reviews. *The Journal of Legal Studies*, 29(1), 427-450.
- Bornmann, L., Schier, H., Marx, W., & Daniel, H. D. (2012). What factors determine citation counts of publications in chemistry besides their quality? *Journal of Informetrics*, 6(1), 11-18.
- Buter, R. K., & van Raan, A. F. (2011). Non-alphanumeric characters in titles of scientific publications: An analysis of their occurrence and correlation with citation impact. *Journal of Informetrics*, 5(4), 608-617.
- Cheek, J., Garnham, B., & Quan, J. (2006). What's in a number? Issues in providing evidence of impact and quality of research(ers). *Qual Health Res*, 16(3), 423-435.
- Cho, J. (2021). Altmetrics analysis of highly cited academic papers in the field of library and information science. *Scientometrics*, 126(9), 7623-7635.
- Didegah, F., & Thelwall, M. (2013a). Which factors help authors produce the highest impact research? Collaboration, journal and document properties. *Journal of Informetrics*, 7(4), 861-873.
- Didegah, F., & Thelwall, M. (2013b). Determinants of research citation impact in nanoscience and nanotechnology. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 64(5), 1055-1064.
- Falagas, M. E., Zarkali, A., Karageorgopoulos, D. E., Bardakas, V., & Mavros M. N. (2013). The impact of article length on the number of future citations: A bibliometric analysis of general medicine journals. *PloS One*, 8(2), 1-8.
- Falahati Qadimi Fumani, M. R., Goltaji, M., & Parto, P. (2015). The impact of title length and punctuation

- marks on article citations. *Annals of Library and Information Studies (ALIS)*, 62(3), 126-132.
- Feizabadi, M., Vaziri, E., Haseli, D. (2017). Analysis of the Factors Influencing Citations in Systematic Reviews of Medical Research in Iran. *Journal of Health Administration*, 2(68), 86-98. (in Persian)
- Ghayouri, Z., & Hasanzadeh, M. (2015). Effective Solutions to Attract the Audience to the Public Libraries of Iran: Delphi Study. *Library and Information Science Research*, 6(2), 206-226. (in Persian)
- Glänzel, W., Debackere, K., Thijs, B., & Schubert, A. (2006). A concise review on the role of author self-citations in information science, bibliometrics and science policy. *Scientometrics*, 67(2), 263-277.
- Haslam, N., Ban, L., Kaufmann, L., Loughnan, S., Peters, K., Whelan, J., & Wilson, S. (2008). What makes an article influential? Predicting impact in social and personality psychology. *Scientometrics*, 76(1), 169-185.
- Horri, A. (1998). The Necessity and Significance of Using Foreign Information Sources in Iranian Investigations. *Librarianship and Information Organization Studies*, 8(4), 7-12. (in Persian)
- Jabbour, C. J. C., Jabbour, A. B. L. D. S., & de Oliveira, J. H. C. (2013). The perception of brazilian researchers concerning the factors that influence the citation of their articles: A study in the field of sustainability. *Serials Review*, 39(2), 93-96.
- Jamali, H. R., & Nikzad, M. (2011). Article title type and its relation with the number of downloads and citations. *Scientometrics*, 88(2), 653-661. (in Persian)
- Lund, B. D., & Maurya, S. K. (2020). The relationship between highly-cited papers and the frequency of citations to other papers within-issue among three top information science journals. *Scientometrics*, 125(3), 2491-2504.
- Moed, H. F. (2005). *Citation analysis in research evaluation*. Dordrecht, the Netherlands: Springer
- Nazarian, S., Atapour, H., & Noroozi Chakoli, A. (2012). High Citation of Iranian Coauthored articles in comparison with single authored ones: Does it link with self-citation. *Iranian Journal of Information Processing & Management*, 4(27), 960-945. (in Persian)
- Onodera, N., & Yoshikane, F. (2015). Factors affecting citation rates of research articles. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 66(4), 739-764.
- Osareh, F. (1998). Citation analysis. *Librarianship and Information Organization Studies*, 9(43), 34-45. (in Persian)
- Peters, H. P. F., & van Raan, A. F. (1994). On determinants of citation scores: A case study in chemical engineering. *Journal of the American Society for Information Science*, 45(1), 39.
- Rostami, F., Mohammadpoorasl, A., & Hajizadeh, M. (2014). The effect of characteristics of title on citation rates of articles. *Scientometrics*, 98(3), 2007-2010. (in Persian)
- Sahoo, J., Mohanty, B., Biswal, O., Dash, N. K., & Sahu, J. K. (2020). Authorship trend and content analysis: A case study on highly cited articles in library and information science journals. *Performance Measurement and Metrics*, 21(1), 33-51.
- Sohrabi, B., & Iraj, H. (2017). The effect of keyword repetition in abstract and keyword frequency per journal in predicting citation counts. *Scientometrics*, 110(1), 243-251. (in Persian)
- Tahamtan, I., Safipour Afshar, A., & Ahamdzadeh, K. (2016). Factors affecting number of citations: a comprehensive review of the literature. *Scientometrics*, 107(3), 1195-1225. (in Persian)
- Tang, Y., Tseng, H., & Vann, C. (2020). Unwrap citation count, Altmetric Attention Score and Mendeley readership status of highly cited articles in the top-tier LIS journals. *Global Knowledge, Memory and Communication*, 69(8/9), 653-664.
- Uddin, S., & Khan, A. (2016). The impact of author-selected keywords on citation counts. *Journal of Informetrics*, 10(4), 1166-1177.
- van Leeuwen, E., van Knippenberg, D., & Ellemers, N. (2003). Continuing and changing group identities:

The effects of merging on social identification and ingroup bias. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(6), 679-690.

Van Raan, A. F. J. (2005). For your citations only? Hot topics in bibliometric analysis. *Measurement: Interdisciplinary Research and Perspectives*, 3(1), 50-62.

	Copyrights
© 2023, by the authors. Licensee SCU, Ahvaz, Iran. This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)	